

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความก้าวหน้าทางวัตถุทำให้มีผลต่อเนื่องกับการเปลี่ยนแปลงทาง สังคมและจิตใจของประชาชนเป็นอย่างมาก (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2533) คุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานที่ยอมรับกันว่าทำให้สังคมสงบสุขนั้น ได้เสื่อมคลายลงมาก คุณค่าต่าง ๆ ทางจิตใจของคนส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงไป สังคมประสบปัญหามากขึ้นในทุกด้าน อาทิ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาโจรกรรม ปัญหาการทุจริตต่อหน้าที่ ปัญหายาเสพติด ฯลฯ ดังนั้น แนวทางหนึ่งที่จะลดปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้คือ การปลูกฝังจริยธรรม แก่บุคคลในสังคม ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือและประสานงานขององค์กรและสถาบันต่างๆ (กุหลาบ ดิยสัตยกุลโกวิท, 2531) โรงเรียนนับเป็นสถาบันการศึกษาที่มีฐานะเป็นสังคมหน่วยหนึ่ง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมใหญ่ มีหน้าที่ให้ความรู้ ส่งเสริมและพัฒนาสมาชิกที่ดีที่มีประสิทธิภาพให้กับสังคม และโดยเฉพาะ การพัฒนาจิตใจ ซึ่งในปัจจุบันก็มีการเรียกร้องกันอย่างมากในเรื่องของการพัฒนาจิตใจ การพัฒนา ประเทศในปัจจุบันได้เน้นในเรื่องของการพัฒนาจิตใจเป็นสำคัญ จึงได้มีผู้ทรงคุณวุฒิทั้งทางฝ่าย สังคมและนรารวบรวมมาเสนอให้นำคำสอนของพระพุทธศาสนามาพัฒนาคุณภาพทางจิตใจของ เด็กและประชาชนชาวไทย ทั้งนี้เพราะสังคมไทยส่วนใหญ่เป็นสังคมพระพุทธศาสนา คุณค่าความ ดีงาม ตลอดจนแนวปฏิบัติในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมจึงได้รับจากพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น ซึ่งพระพุทธศาสนานั้นมีหลักการและคำสอนที่ดีงาม สอนให้คนรู้จักว่าอะไรดี อะไรชั่ว และสอน ให้คนรู้จักพิจารณาปัญหา ตลอดจนการศึกษาหาวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง พระพุทธศาสนาจึงเป็น สิ่งมีค่า และเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะสนับสนุนให้ประชาชนและเยาวชนได้ศึกษาทำความเข้าใจ กับพระพุทธศาสนาให้มากยิ่งขึ้น เพื่อนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เพราะคนที่มีศีลธรรมประจำใจ การคิดทำสิ่งใดที่ไม่เหมาะสมคงจะไม่เกิดขึ้น การประกอบอาชญากรรมและสิ่งเลวร้ายจะได้ ลดน้อยลง (อรอนงค์ สุวรรณกุล และ ผงจิต อธิคมนันท์, 2528) ก่อให้เกิดความสงบสุข ร่วมเย็น เจริญก้าวหน้า ทั้งแก่ตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติในที่สุด

การจัดการศึกษามีวัตถุประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การพัฒนาเยาวชนให้มี บุคลิกภาพที่ดีงามมีคุณธรรมจริยธรรม และมีลักษณะนิสัยที่สอดคล้องกับมาตรฐานการประพฤติ ปฏิบัติที่สังคมต้องการ จริยศึกษาหรือการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณสมบัติทางจริยธรรมให้กับ เยาวชน จึงเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนการสอน ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

(กรมวิชาการ, 2527) กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมตลอดจนต้องการให้เกิดความเชื่อ ศรัทธา และยึดมั่นในศาสนาเกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เทียบเท่าความรู้ด้านวิชาการจึงกำหนดให้เริ่มใช้หลักสูตรพระพุทธศาสนาในชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 และ 2 ในปีการศึกษา 2535 (กรมวิชาการ,2535) ในการปลูกฝังให้เยาวชนในชาติมีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริงนั้น จำเป็นต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรและ วิธีการจัดการเรียนการสอน เรื่องศาสนาและจริยธรรมในสถานศึกษาทุกระดับ รวมทั้งจัดให้มี กิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมเพื่อให้เป็นส่วนที่สำคัญในการพัฒนาคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ของเด็กและเยาวชนตลอดจนฝึกอบรมครูให้มีความสามารถสอดแทรกคุณค่าด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงงามในกระบวนการเรียนการสอนให้กับเด็กและเยาวชน(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,2535)

ปัจจุบัน โรงเรียนได้มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้นใน ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีจุดเน้นเพื่อต้องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชน โดยมีการจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ มากมาย แต่เนื่องจากการพัฒนาการสอนพระพุทธศาสนา ยังไม่ได้ออกผล และกระทำไม่ได้เต็มที่เพราะการสอน เนื้อหาพระพุทธศาสนาให้นักเรียนเกิดความสนใจทำไม่ได้ยาก การสอนมุ่งเน้นเฉพาะความรู้ ความจำมากกว่าการปฏิบัติ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวิเคราะห์เนื้อหาพระพุทธศาสนา ขาดความรู้และประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาและไม่ได้รับ การอบรมการสอนพระพุทธศาสนา (จินดา อาจินสมาจาร,2522) วิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ ในการให้ความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนามีไม่เพียงพอ อีกทั้งนักเรียนไม่เห็นความสำคัญของ วิชาพระพุทธศาสนา ด้วยเหตุนี้ทำให้การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา น่าเบื่อหน่าย ทำให้ เด็กขาดศรัทธาในพระพุทธศาสนา (อาทร จันทร์แดง, 2537 เชาวฤทธิ์ จงเกษกรณ์, 2529 และ ชูติมา อ่อนละม้าย, 2529) จากสาเหตุที่กล่าวมานั้นทำให้โรงเรียนไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียน การสอนได้เต็มที่ตามความมุ่งหวัง แต่มีได้หมายความว่าพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน จะถูกปล่อยปละละเลยไป ยังคงมีสถาบันและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ซึ่งก็ เป็นหน่วยหนึ่งของสังคมได้เข้ามาช่วยเหลือจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการแก้ปัญหาคุณธรรม จริยธรรมเสื่อมที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนและเยาวชน สถาบันที่ส่งเสริมและจัดการเรียนการสอน พระพุทธศาสนาและศีลธรรมก็มีโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ซึ่งพบว่าเด็กและเยาวชน ไปรับการอบรมเป็นจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับจำนวนเด็กและเยาวชนทั้งประเทศ (อรอนงค์ สุวรรณกุล,2536) และอีกองค์กรหนึ่งที่ทำงานทางด้านส่งเสริมการเรียนการสอน พระพุทธศาสนาได้อย่างมีศักยภาพก็คือ ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ด้วยการ ทำงานในหลักการที่ว่า "เพื่อการทำงานในด้านบำรุงศาสนาโดยการให้การศึกษาคณะเผยแผ่" เข้ามา จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนในโรงเรียนด้วยกระบวนการฝึกอบรม ที่

เน้นกระบวนการให้นักเรียนและครูได้ฝึกปฏิบัติ เพื่อการปรับพฤติกรรมไปในทางที่ดี ซึ่งสามารถพัฒนาจิตสำนึกได้ผลเป็นอย่างมาก

ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยได้ ดำเนินงานมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2527 จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลากว่า 10 ปีแล้ว การทำงานส่วนใหญ่เป็นไปในด้านการเผยแผ่และดำรงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนา ดังนั้นผลงานของศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยที่ออกมาจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาเป็นอย่างมากเพราะศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ได้เห็นความสำคัญที่ว่า ในสถานศึกษาสามารถเป็นจุดที่ถ่ายทอด และปลูกฝังพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี จึงได้มีการจัดโครงการต่าง ๆ ขึ้น โดยเน้นไปที่การให้การศึกษาและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปแบบต่างๆ ซึ่งได้รับการยอมรับจากสถานศึกษาเป็นอย่างดี โดยเฉพาะการจัด “โครงการช่วยการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน” ซึ่งมีแนวคิดที่ตรงกับหน่วยงานทางการศึกษาที่ว่า “การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนเป็นแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาสังคมไทยเสื่อม ขาดคุณธรรม ที่สะดวก ง่าย รวดเร็ว และสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน” โดยมุ่งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนและบุคลากรในสถานศึกษาเป็นหลักตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ประกอบไปด้วยการจัดดำเนินการ 3 โครงการ ดังนี้

1. โครงการอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมครู มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริงและนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปเผยแผ่ยังลูกศิษย์ต่อไป รวมไปถึงการพัฒนาจิตสำนึก มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยหลักธรรมนำสังคม การจัดโครงการอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมครูนี้ มีสาเหตุมาจากปัญหาที่สำคัญคือ “การขาดครูอาจารย์ที่จะอุทิศตัวให้กับงานพัฒนาคนให้มีคุณธรรมจริยธรรม” ครูที่มีส่วนใหญ่นั้นก็เพียงแต่ทำไปตามหน้าที่ซึ่งมีความมุ่งหวังที่จะพัฒนาครูอาจารย์ให้มีจิตสำนึกใน “วิญญูณของความเป็นครู” เป็นปุชนิยมบุคคลที่มีคุณค่า ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ มีความศรัทธาในอาชีพของตนเอง เห็นความสำคัญของการพัฒนาจิตใจว่าเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาและนำไปสู่การพัฒนาชาติ โดยจัดอบรมในหลักสูตรระยะสั้น ใช้เวลา 3 - 7 วัน

2. โครงการอบรมเยาวชนเข้าค่ายพุทธธรรม เป็นการฝึกอบรมสำหรับนักเรียนนิสิตนักศึกษา และเยาวชนทั่วไป โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อช่วยการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนให้เกิดความศรัทธา มีความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนอย่างถูกต้อง
2. เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ให้รู้จักนำหลักธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิต และรู้จักทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์สุขต่อสังคมส่วนรวม
3. เพื่อให้เด็กและเยาวชนเกิดการพัฒนาตนเอง คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น จนนำไปสู่การพัฒนาครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

4. เพื่อช่วยกันจรรโลงความมั่นคงของสถาบันชาติ พระพุทธศาสนา และพระมหากษัตริย์

ในการจัดโครงการอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมครูและโครงการอบรมเยาวชนเข้าค่ายพุทธธรรมนั้น มีการดำเนินงานอบรมโดยวิทยากรชุดเดียวกัน ที่เป็นพระวิทยากร และวิทยากรที่เป็นฆราวาส ในการจัดอบรมแต่ละครั้งจะใช้วิทยากรประมาณ 5 - 10 ท่าน ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งในแต่ละครั้งที่อบรมจะมีผู้เข้ารับการอบรมประมาณ 50 - 200 คน โดยผู้เข้ารับการอบรม (ครูและนักเรียน) จะมีทั้งที่อยู่ในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษาที่อยู่ในสังกัดของเอกชนและรัฐบาล การขอเข้ารับการอบรมของครูและนักเรียนในแต่ละสถาบันและแต่ละสังกัด ขึ้นอยู่กับความต้องการที่จะเข้ารับการอบรมเมื่อสถาบันใดหรือหน่วยงานสังกัดใดมีความประสงค์ที่จะให้มีการอบรมก็จะแจ้งมายังฝ่ายจัดอบรม ของศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย เพื่อกำหนดวันเวลาที่จัดอบรมตามความพร้อมและความเหมาะสม ซึ่งก่อนการอบรมจะมีการเตรียมความพร้อมก่อน โดยทางศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยจะมีวิทยากรไปร่วมปรึกษา วางแผน จัดตารางการอบรม กับสถาบันที่ต้องการจะเข้ารับการอบรม ซึ่งมีหลักสูตรของการอบรมพัฒนาทั้ง 2 โครงการ กำหนดไว้โดยเฉพาะ

3. โครงการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง ในส่วนของการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง มีการจัดดำเนินงานร่วมกัน ของศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ และมูลนิธิคุณหญิงระเบียบ สุนทรลิขิต (โปตระนันท์) มีรายการที่ออกอากาศ 2 รายการ ดังนี้

3.1 รายการช่วยการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน(ปัจจุบันรายการนี้ได้มีการยกเลิกการออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแล้ว)

3.2 รายการส่งเสริมพระพุทธศาสนา (ยังมีการจัดรายการอยู่ในปัจจุบัน)

ด้วยเหตุผลที่ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อทำนุบำรุงส่งเสริมและเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นองค์การในการประสานงานและดำเนินการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา อันเป็นการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา รวมทั้งดำเนินการพิทักษ์รักษา พัฒนาและสร้างเสถียรภาพความเป็นปึกแผ่นความมั่นคงของพุทธศาสนิกชน การจัดโครงการต่าง ๆ ของศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย โดยเฉพาะการจัดโครงการอบรม 2 โครงการ คือ โครงการอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมครู และโครงการอบรมเยาวชนเข้าค่ายพุทธธรรม ได้รับการยอมรับจากโรงเรียน และหน่วยงานทางการศึกษา ให้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อช่วยเสริมด้านการให้การศึกษาและอบรมแก่ครูและนักเรียนเป็นอย่างมาก เพราะเป็นโครงการหนึ่งซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเยาวชนได้

เป็นอย่างดี สามารถสร้างจิตสำนึกให้เยาวชนมีค่านิยมและคุณธรรม และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของครู ตามเจตนารมณ์ของกระทรวงศึกษาธิการได้ จากการจัดดำเนินการในโครงการช่วย การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนทั้ง 2 โครงการ ที่เข้าไปสู่สถาบันการศึกษานี้ได้ เน้นไปที่ครูและนักเรียน มีการดำเนินงานที่มุ่งเน้นเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมที่ดีขึ้น มีกระบวนการในการดำเนินงานตั้งแต่การศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการ ของผู้เข้ารับการอบรมก่อนที่จะเข้าอบรม มีการชี้ให้เห็นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น สร้างทัศนคติที่ดี และถูกต้อง โดยการให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกให้ผู้เข้ารับการอบรมปรับพฤติกรรมไปในทิศทาง ที่ถูกต้องและเหมาะสม

จากสภาพการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการจัดโครงการเพื่อ ส่งเสริมการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาของศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ที่จัดให้กับครูและนักเรียนระดับประถมศึกษาเกี่ยวกับโครงการอบรม 2 โครงการ คือ โครงการ อบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมครู และโครงการอบรมเยาวชนเข้าค่ายพุทธธรรม เพื่อเป็น แนวทางสำหรับผู้รับผิดชอบโครงการในการปรับปรุงการดำเนินงานให้ตรงกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ และเป็นไปตามความต้องการของผู้เข้ารับความรู้จากโครงการนี้ รวมทั้งเป็นแนวทางสำหรับ บุคลากรและหน่วยงานทางการศึกษา ใช้แหล่งวิทยากรนี้ให้เป็นประโยชน์และคุ้มค่าให้มากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดโครงการเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน พระพุทธศาสนาในระดับประถมศึกษา ของศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย โครงการอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมครู และโครงการอบรมเยาวชนเข้าค่าย พุทธธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา สภาพและปัญหาการจัดโครงการเพื่อส่งเสริมการเรียนการ สอนพระพุทธศาสนาในระดับประถมศึกษา ของศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยโครงการอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมครู และโครงการอบรมเยาวชนเข้าค่าย พุทธธรรม

2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ดำเนินการอบรม ได้แก่ หัวหน้าโครงการอบรม และวิทยากร และผู้เข้ารับการอบรม ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา และนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาที่เข้ารับการอบรม

3. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดโครงการเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในระดับประถมศึกษาของศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ดำเนินการอบรม ได้แก่ หัวหน้าโครงการอบรมและวิทยากร รวมทั้ง ผู้เข้ารับการอบรม ได้แก่ ครู และนักเรียน ศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 3.1 ด้านการเตรียมการจัดอบรม ของผู้ดำเนินการอบรมที่เป็นหัวหน้าโครงการอบรม
- 3.2 ด้านการดำเนินการจัดอบรมของผู้ดำเนินการอบรมที่เป็นวิทยากร
- 3.3 ด้านความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการอบรม ของผู้เข้ารับการอบรมที่เป็นครู และนักเรียน

ข้อตกลงเบื้องต้น

ช่วงระยะเวลาของการอบรมแต่ละครั้ง จนถึงเวลาในการให้ข้อมูล ไม่มีผลต่อการตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ของผู้เข้ารับการอบรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาและคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งการสังเกตการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดโครงการอบรม 2 โครงการ คือ โครงการอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมครูและโครงการอบรมเยาวชนเข้าค่ายพุทธธรรม เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

2. เลือกตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ผู้ดำเนินการอบรม ได้แก่ หัวหน้าโครงการอบรม และวิทยากรผู้เข้ารับการอบรม ได้แก่ ครูและนักเรียนโดยการสุ่มอย่างง่าย

3. สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสอบถาม 5 ฉบับ คือ แบบสอบถามหัวหน้าโครงการอบรม แบบสอบถามวิทยากร แบบสอบถามนักเรียน และแบบสอบถามนักเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามการรับรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งแบบสัมภาษณ์ 4 ฉบับ คือแบบสัมภาษณ์หัวหน้าโครงการอบรม แบบสัมภาษณ์วิทยากร แบบสัมภาษณ์ครู และแบบสัมภาษณ์นักเรียน

4. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไข และนำไปทดลองใช้

5. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไข เป็นฉบับสมบูรณ์ นำไปใช้เก็บข้อมูลกับตัวอย่างประชากร

6. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย หมายถึง หน่วยงานซึ่งสมาคมมูลนิธิต่าง ๆ ที่ทำงานเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาจัดตั้งขึ้น เพื่อทำงานในด้านการให้การศึกษา การเผยแผ่ การสาธารณสงเคราะห์แก่ประชาชนและป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่พระพุทธศาสนา โดยมีการจัดดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาให้แก่ครูและนักเรียนในสถาบันการศึกษา

โครงการเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในระดับประถมศึกษา หมายถึง โครงการช่วยการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยโครงการอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมครู และโครงการอบรมเยาวชนเข้าค่ายพุทธธรรม ดำเนินงานโดยคณะทำงานของศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ที่เป็นพระภิกษุและฆราวาส

โครงการอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมครู หมายถึง การจัดอบรมครูระดับประถมศึกษา เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง และนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเองและนักเรียนได้ เป็นการอบรมอยู่ค่ายพักค้างคืน โดยมีกิจกรรมให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ปฏิบัติตลอดในขณะที่อยู่ค่ายอบรม ดำเนินงานโดยศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ที่มีพระภิกษุและฆราวาสเป็นวิทยากรอบรม มีการจัดกิจกรรมหลากหลายให้ครูได้มีส่วนร่วม

โครงการอบรมเยาวชนเข้าค่ายพุทธธรรม หมายถึง การจัดอบรมนักเรียนระดับประถมศึกษา เพื่อให้เด็กมีความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนอย่างถูกต้อง และเกิดการพัฒนาตนเอง คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น สามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตและทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้ เป็นการจัดอบรมอยู่ค่ายพักค้างคืน โดยมีกิจกรรมให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ปฏิบัติตลอดในขณะที่อยู่ค่ายอบรม ดำเนินงานโดยศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ที่มีพระภิกษุและฆราวาสเป็นวิทยากรอบรม มีการใช้กิจกรรมหลากหลายให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้นที่เน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรม

สภาพการจัดโครงการเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในระดับ
ประถมศึกษา ของศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย หมายถึง ลักษณะการปฏิบัติงาน
ของผู้ดำเนินการอบรม ที่ประกอบด้วยหัวหน้าโครงการอบรมและวิทยากร ในกระบวนการจัด
อบรม โครงการอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมครูและโครงการอบรมเยาวชนเข้าค่ายพุทธธรรม
ของศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยที่จัดให้กับผู้เข้ารับการอบรม ประกอบด้วย
ครูและนักเรียนในระดับประถมศึกษา ในด้านการเตรียมการจัดอบรม ด้านการดำเนินการจัดอบรม
และด้านความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการอบรม

ปัญหาการจัดโครงการเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในระดับ
ประถมศึกษา ของศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย หมายถึง สิ่งที่ทำให้
การปฏิบัติงานของผู้ดำเนินการอบรม ที่ประกอบด้วยหัวหน้าโครงการอบรมและวิทยากร
ในกระบวนการจัดอบรม โครงการอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมครูและโครงการอบรมเยาวชน
เข้าค่ายพุทธธรรมของศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ไม่บรรลุตามเป้าหมาย
ที่วางไว้ รวมทั้งสิ่งที่ทำให้ผู้เข้ารับการอบรม ประกอบด้วยครูและนักเรียนระดับประถมศึกษา
ไม่พึงพอใจในการเข้ารับการอบรม

การเตรียมการจัดอบรม หมายถึง การปฏิบัติงานของหัวหน้าโครงการอบรมใน
กระบวนการจัดอบรม โครงการอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมครูและโครงการอบรมเยาวชน
เข้าค่ายพุทธธรรมของศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ที่ประกอบด้วย การกำหนด
วัตถุประสงค์ การกำหนดหลักสูตร และการสนับสนุนการดำเนินงาน

การดำเนินการจัดอบรม หมายถึง การปฏิบัติงานของวิทยากรในกระบวนการจัดอบรม
โครงการอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมครูและโครงการอบรมเยาวชนเข้าค่ายพุทธธรรมของ
ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ที่ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมของวิทยากร
เนื้อหาในการอบรม เทคนิควิธีการอบรม สื่อในการอบรม สถานที่ที่ใช้ในการอบรม
และการวัดและประเมินผล

ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการอบรม หมายถึง สิ่งที่ครูผู้เข้ารับการอบรม
โครงการอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมครู และนักเรียนผู้เข้ารับการอบรม โครงการอบรมเยาวชน
เข้าค่ายพุทธธรรม ได้รับจากการเข้ารับการอบรม ประกอบด้วย เนื้อหาที่ได้รับจากการอบรม
เทคนิควิธีการที่ได้รับจากการอบรม แนวคิดและทัศนคติที่ได้รับจากการอบรม และประโยชน์ที่
ได้รับจากการอบรมและการนำไปใช้

หัวหน้าโครงการอบรม หมายถึง หัวหน้าผู้ดำเนินการอบรม ผู้ซึ่งรับผิดชอบโครงการ
อบรมทั้ง 2 โครงการ คือ โครงการอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมครูและโครงการอบรม
เยาวชนเข้าค่ายพุทธธรรม ของศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย

วิทยากร หมายถึง พระภิกษุหรือภราดรที่เป็นผู้ดำเนินการอบรมโครงการอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมครูและโครงการอบรมเยาวชนเข้าค่ายพุทธธรรมของศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ซึ่งผู้ดำเนินการอบรมทั้ง 2 โครงการเป็นคณะทำงานชุดเดียวกัน

ครู หมายถึง ผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่เข้ารับการอบรมโครงการอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมครู ของศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2537 ถึงเดือน กันยายน พ.ศ. 2538

นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา ที่เข้ารับการอบรมโครงการอบรมเยาวชนเข้าค่ายพุทธธรรม ของศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2537 ถึงเดือน กันยายน พ.ศ. 2538

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางสำหรับผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนพระพุทธศาสนา ของศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้ตรงกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ และเป็นไปตามความต้องการของผู้รับความรู้จากโครงการนี้
2. เป็นแนวทางสำหรับบุคลากรและหน่วยงานทางการศึกษาในการใช้แหล่งวิทยากรนี้ให้เป็นประโยชน์และคุ้มค่าให้มากที่สุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย